

De Samvirkende Invalideorganisationer

Kløverprisvej 10B, 2650 Hvidovre. Tlf.: 3675 1777, fax: 3675 1403. dsi@handicap.dk - www.handicap.dk

(Vi skifter navn til Danske Handicaporganisationer 1/1 2008)

Til Folketingets Arbejdsmarkedsudvalg
og Socialudvalg

Hvidovre, den 4. juni 2007
Sag 07/589 – Dok. 3113/07 /MER/KP/ck

DSI's bemærkninger til Redegørelse om udviklingen på førtidspensionsområdet og det rummelige arbejdsmarked

DSI har med stor interesse læst Socialministeriets og Beskæftigelsesministeriets redegørelse om udviklingen på førtidspensionsområdet og det rummelige arbejdsmarked samt fulgt debatten i medierne.

DSI mener, at den negative effekt af førtidspensionen overdramatiseres. Det er ikke førtidspensionssystemet, der er noget galt med. Der var faktisk flere tilkendelser *inden* reformen. Problemet er, at mulighederne i det tilstødende lovkompleks ikke udnyttes optimalt – f.eks. lov om kompensation til handicappede i erhverv, lov om aktiv beskæftigelsespolitik, lov om aktiv socialpolitik m.v..

Når det er sagt, mener DSI dog også det er dybt problematisk, at 12.700 personer er ”parke-ret” på ledighedsydelse. Blandt de personer, der er visiteret til et fleksjob er ledighedsprocenten ca. 30 % - på et tidspunkt, hvor arbejdsløsheden generelt er historisk lav i landet! Det er helt urimeligt og viser, at arbejdsmarkedet ikke er tilstrækkeligt rummeligt – eller at der er nogle mennesker, der er fejlvisiteret.

Ifølge redegørelsen har arbejdsmarkedet ikke levet op til de forventninger, der var et grundlag for reformen, nemlig at mennesker med en nedsat arbejdsevne op til 50 % skulle forblive i ordinær beskæftigelse. Tværtimod er der meget der tyder på, at der i perioden er forstærkede udstødningsmekanismer på spil fx det høje antal ledige fleksjobbere og det manglende antal aftalebaserede skånejob. De sociale kapitler anvendes stort set ikke til at skabe jobmuligheder.

Samlet set mener DSI, at det er her, forudsætningerne for reformen for alvor ikke holder, og det har en stor afsmittende effekt. Det er vigtigt ikke at gøre udstødningsmekanismerne til den enkeltes ansvar. Flere og mere komplekse krav til arbejdskraften rammer særligt mennesker, der ikke kan yde 100 %.

Når redegørelsen derfor peger på, at det er et dilemma, at flere er kommet på varige ydelser samtidig med at ledigheden er historisk lav, vil DSI rette pilen mod manglende rummelig-

hed på arbejdsmarkedet og manglende udnyttelse af eksisterende lovgivningsmæssige muligheder. Dvs. kommunernes indsats og manglende succes i forhold til at fastholde og inkludere personer med handicap på arbejdsmarkedet.

Endelig mener DSI ikke, det giver et korrekt billede at sammenligne antal personer i fleksjob, på ledighedsydelse og på førtidspension. Personer i fleksjob er selvforsørgende, hvad netop var en af reformens målsætninger. Hvorfor så udråbe det som en fiasko at antallet af personer i fleksjob er større, end det politisk fastsatte mål herfor? De personer er netop fastholdt i arbejde, og yder hvad de kan med den arbejdsevne de har. Hvis der er et problem her, så skyldes det i høj grad, at arbejdsmarkedet ikke er rummeligt nok, og at den kommunale sagsbehandling i forbindelse med fastholdelse af personer med handicap på arbejdsmarkedet ikke er tilstrækkelig.

Det er rigtig, at der er sket en forskydning i forhold til, hvem der tilkendes førtidspension. Der er sket en stigning i antal personer med psykiske lidelser og et tilsvarende fald i antal personer med fysiske funktionsnedsættelser. En del af forklaringen fremgår af redegørelsen, idet der er sket en generel udvikling i antallet af personer, der er i psykiatrisk behandling. Samtidig betragter DSI det som positivt, at der tilsyneladende er sket en udvikling i beskæftigelsen for personer med bevægehænder.

I redegørelsen beskrives førtidspensionen som en varig og passiv ydelse (dette i forhold til overvejelser om det er det rigtige for mennesker med psykiske lidelser). DSI må slå fast, at man som førtidspensionist ikke behøver at have en passiv tilværelse, men derimod har gode muligheder for at kombinere pension med job. Skulle en arbejdsevne forbedres væsentligt, fx som følge af ny medicin eller behandling, som har været nævnt i forbindelse med mennesker med psykiske lidelser, skal kommunen allerede i dag frakende pensionen. Igen kan DSI kun gentage, at det er praksis blikket skal rettes mod, og ikke lovgivningen. DSI må på det kraftigste fraråde, at ændre lovgivningen så er der kun er mulighed for at tilkende midlertidige førtidspension til yngre. Alle ved, at mennesker med en psykiatrisk lidelse har behov for ro og ikke må udsættes for urimelig klapjagt.

I forlængelse af dette er det vigtigt at glæde sig over, at færre mennesker med fysiske problemer er visiteret til førtidspension. Det må nødvendigvis betyde, at de er fastholdt uden for førtidspensionssystemet.

Her følger DSI's konkrete bemærkninger til redegørelsen.

Førtidspension (Redegørelsens punkt 4)

Regeringen hæfter sig ved, at antallet af førtidspensionister er større end skønnet ved reformens vedtagelse. Men samtidig bemærkes det, at de årlige tilkendelser ligger omkring 2.000 under det oprindelige antal skønnede tilkendelser, såfremt reformen ikke var blevet vedtaget.

En stabil udvikling

DSI mener, at antallet af førtidspensionister har været meget stabilt. Faktisk har antallet af tilkendelser ligget stabilt på ca. 5 %, i forhold til befolkningen som helhed, gennem flere år. I 2001 var antallet af førtidspensionister 243.000, mens det tilsvarende antal i 2006 var på 243.800. Sammenholdes det med, at arbejdsstyrken i samme periode er vokset, er antallet af førtidspensionister relativt blevet mindre. DSI mener dermed, at den negative effekt af reformen i forhold til antal tilkendelser af førtidspension overdramatiseres.

Ingen tidsbegrænsning

I debatten op til redegørelsens offentliggørelse har antallet af tilkendelser blandt andet ført til forslag om at gøre førtidspensionen tidsbegrænset, især med sigte på de unge med psykiatriske lidelser. DSI mener ikke, at tidsbegrænsning vil få flere førtidspensionister med psykisk handicap tilbage på arbejdsmarkedet. Tidsbegrænsningen vil derimod medføre, at de vil leve i frygt for at miste deres forsørgelsesgrundlag. DSI tager afstand fra dette forslag og fra andre begrænsninger i den eksisterende førtidspension.

Endvidere ønsker DSI at henlede opmærksomheden på, at pensionslovgivningen i forvejen indeholder en bestemmelse om, at kommunen skal træffe afgørelse om frakendelse af førtidspension, hvis der er sket en væsentlig forbedring af arbejdsevnen, som medfører, at pensionisten kan være selvforsørgende ved indtægtsgivende arbejde. DSI stiller spørgsmålstejn ved, hvorfor en tidsbegrænsning af førtidspensionen skulle give anledning til bedre opfølgning end den nuværende bestemmelse.

Manglende arbejdskraft efterspørgsel

I debatten fremhæves det, at unge ikke skal parkeres på førtidspension. Det er DSI enig i. Ingen skal parkeres på en ydelse og overlades til sig selv. Problemet er imidlertid, at arbejdsgiverne ikke efterspørger den arbejdskraft, som nogle mennesker med handicap repræsenterer, fx unge med psykiske lidelser. På portalen www.ijobnu.dk, der forbinder arbejdsgivere og personer med nedsat funktionsevne, er der aktuelt 400 med førtidspension, der søger job. Men der er kun otte ledige job. Det viser det gab, der er mellem ønsket om at komme på arbejdsmarkedet og de reelle muligheder.

Kombinationen af job og pension

Man glemmer, at førtidspensionister allerede i dag kan komme tilbage på arbejdsmarkedet, men denne mulighed udnyttes ikke i tilstrækkelig grad. Aktive førtidspensionister oplever, at kommunernes sagsbehandlere ikke har det fornødne overskud til at hjælpe førtidspensionisten videre.

Færre nye pensionister arbejder

Intentionen om at sikre, at der først tilkendes førtidspension, når alle muligheder for at opnå ordinær eller støttet beskæftigelse er afprøvet, skønner regeringen til en vis grad er opfyldt. Således er der færre, der arbejder samtidig med, at de modtager førtidspension. Det indike-

rer, at de der tilkendes førtidspension har en relativt mindre restarbejdsevne end tidligere. DSI kan kun bifalde dette resultat, som samtidig vidner om, at antallet af førtidspensionister er på rette lege.

Dækning af merudgifter ved den daglige livsførelse

DSI vurderer, at der er yderligere problemstillinger i relation til at få dækket merudgifter efter servicelovens § 100, som redegørelsen slet ikke behandler.

Det drejer sig fx om muligheden for at bevare merudgifter ved overgang til folkepension. I debatten om ”L 132 – bevarelse af merudgiftsydelse efter det fyldte 65 år” gjorde ministeren opmærksom på, at der i forbindelse med overgang til folkepension skal foretages en grundig vejledning af den pågældende. Både med hensyn til den pågældendes fremtidige økonomiske situation og behovet for praktisk og personlig hjælp, hjælpemidler m.v. Ministeren henviste til den nu offentliggjorte redegørelse og en kommende drøftelse af redegørelsens konklusioner.

DSI kan konstatere, at der ikke står et eneste ord om denne problemstilling i redegørelsen. Det er dybt problematisk, da der dermed ikke er grundlag for at se, hvordan førtidspensionister med merudgifter har klaret sig ved overgangen til folkepension. DSI kan derfor ikke acceptere ministerens afvisning af det fremsatte lovforslag med en henvisning til redegørelsen.

Endelig mener DSI, der er behov for at se på en justering af målgruppen for modtagere af merudgifter, herunder at alle der modtager pension bør være omfattet.

Den supplerende arbejdsmarkedspension

Det fremgår af redegørelsen, at det faktiske antal personer, tilmeldt den supplerende arbejdsmarkedspension, er større end skønnet. Ved indførelse af ordningen skønnede man således at 48.600 ville tilmelde sig, mens det faktiske tal i 2006 var 56.000.

Men ser man på den procentuelle tilmelding til ordningen, viser ATP's årsrapporter, at kun ca. 25 % førtidspensionister i 2006 var tilmeldt den supplerende pensionsordning. Selvom antallet er i udvikling, mener DSI det er bekymrende, at så få tilmelder sig denne ordning. Det er DSI's opfattelse at problemet bl.a. skyldes, at kommunerne ikke tilstrækkeligt aktivt informerer om ordningen.

DSI foreslår derfor, at kommunerne forpligtes til obligatorisk rådgivning om ordningen i forbindelse med nytilkendelser af førtidspension.

Fleksjob og ledighedsydelse (Redegørelsens punkt 5)

I redegørelsen identificeres usikker visitationspraksis og høj ledighed, blandt personer visiteret til fleksjob, som hovedproblemet i ordningen. Fortrængning nævnes også, forstået på

den måde, at personer der kunne have varetaget et job på ordinære vilkår er kommet ind i ordningen.

DSI mener, der er foretaget nogle stramninger i fleksjoblovgivningen, der vil kunne imødegå dette. Derfor er det nødvendigt at se på, hvilke effekter lovgivningen, der trådte i kraft juli 2006, vil få.

Men der er flere faktorer end de i redegørelsen anførte, som DSI mener, skal indgå i debatten. Der er flere indikatorer på, at nogle af de personer, der er på ledighedsydelse ikke vil kunne varetage et fleksjob, fx når man sammenligner med hvilken arbejdstid, de har (DISCUS undersøgelse 2006). Der er sikkert en række årsager til dette. DSI kan pege på, at lange passive perioder på ledighedsydelse ikke har nogen gavnlig effekt på arbejdsevnen. Der er et uudnyttet potentiale ved i højere grad at koble handicapkompensationsordninger, revalideringstiltag mv. til fleksjob.

Fleksydelse (Redegørelsens punkt 6)

Som det fremgår af redegørelsen, blev fleksydelsesordningen indført som led i forligspartiernes målsætning om at sikre personer med nedsat arbejdsevne vilkår og rettigheder, der så vidt muligt svarer til personer i ordinær beskæftigelse.

Men redegørelsen forholder sig alene til den antalmæssige udvikling og konstaterer, at det faktiske antal helårspersoner på fleksydelse i årene 2002 – 2006 har oversteget forventningerne. I 2006 var der 2.045 personer på fleksydelse.

Men DSI mener ikke, ordningen lever op til de politiske intentioner. Eksempelvis er der ikke samme mulighed for at optjene skattefri gevinst, ved at blive længere på arbejdsmarkedet, som man har ved at udskyde sin efterlønsalder.

Virksomhedernes og arbejdsmarkedets parters engagement (Redegørelsens punkt 8)

Redegørelsen konkluderer meget klart, at forventningerne fra forligspartiernes side om at arbejdsmarkedets parter kunne skabe et langt mere rummeligt arbejdsmarked, der skulle kunne rumme mennesker med en nedsat arbejdsevne på op til 50 %, ikke er blevet opfyldt.

De sociale kapitlers aftalebaserede skånejob og uformelle skånejobs har *ikke* vist sig som et frugtbart redskab. DSI mener, at der i høj grad er brug for at kunne kompensere for en arbejdsevnenedsættelse, der er mindre end 50 %. For de mennesker der fx i dag får en kronisk lidelse, som langsomt gør dem ude af stand til at varetage deres job 100 %, er der ingen hjælp at hente. Der er behov for en mere nuanceret og graderet støtte.

Samlet om udviklingen på førtidspensionsområdet og det rummelige arbejdsmarked (Redegørelsens punkt 9)

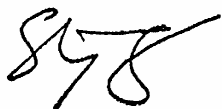
Målet var, at så få som muligt skulle overgå til varig forsørgelse, og flest muligt skulle tilbage på arbejdsmarkedet enten på ordinære eller særlige vilkår. Tendensen peger i retning af, at langvarige sygedagpengemodtagere tildeles førtidspension i mindre omfang og forbliver på sygedagpenge i mindre grad efter reformen. Til gengæld kommer de oftere på ledighedsydelse, fleksjob og i mindre grad i ordinær beskæftigelse.

Set med DSI's øjne kan dette være en del af forklaringen på de mange mennesker, der på uanstændig vis "ophobes" på ledighedsydelse. Spørgsmålet er, om det simpelthen er blevet for vanskeligt at komme på førtidspension, og om arbejdsmarkedet i tilstrækkeligt grad efterspørger denne arbejdskraft. Ligesom det er nødvendigt at bringe revalideringsindsatsen i spil her, idet DSI ikke mener, den anvendes i tilstrækkelig grad.

DSI kan notere sig, at der er sket et betydeligt fald i antallet af revalidender. Fra 35.700 i 2001 til 23.100 i 2006. En del forklares med, at det er blevet muligt at uddanne sig på konthjælp, nye regler for SU til handicappede samt den generelle gode beskæftigelsessituation.

Talmæssigt har revalideringsområdet længe været præget af stor usikkerhed. DSI mener, der er behov for at kulegrave hele revalideringsområdet, herunder den specialiserede revalidering. Revalidering er et væsentligt indsatsområde i arbejdsmarkedsindsatsen, men aktuelt mangler der overblik over, hvor og hvordan revalideringen foregår, herunder om kvaliteten af indsatsen kan forbedres.

Med venlig hilsen

Stig Langvad
formand